

2013.

Társadalmi és állampolgári ismeretek

TANTÁRGY HELYI TANTERVE

a 8. évfolyamra

Készült a vonatkozó EMMI kerettanterv és rendelet alapján megjelentetett

Nemzeti Tankönyvkiadó:

„Kerettantervi ajánlás a helyi tanterv készítéséhez”

c. kiadvány felhasználásával.

	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Kötelező minimális óraszám/hét	-	-	-	0,5
Szabadon tervezhető óraszám/hét	-	-	-	-
Rendelkezésre álló órakeret/hét	-	-	-	0,5
Rendelkezésre álló órakeret/ tanév	-	-	-	18

Monor, 2013. március hó

Kidolgozást vezető pedagógus:
Kondás Imre

Helyi tanterv
az EMMI kerettanterv 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 2. melléklet 2.2.04
állampolgári ismeretek
8. évfolyam számára

Kerettantervi megfelelés

Jelen helyi tanterv az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet: 2. melléklet 2.2.04 történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek 5–8.,és a NTK ajánlása alapján készült.

A tankönyvben található olvasmányok, kiegészítő anyagok alkalmasak a kerettanterv által biztosított 10%-os szabad órakeret kitöltésére is.

A szaktanári döntésen alapuló felhasználásra javasolt órakeretet az alábbiakra fordítjuk:

- ⌚ elsősorban a tananyag gyakorlására, ismétlésére,
- ⌚ a tananyag mélyítésére,
- ⌚ nagyon tehetséges, érdeklődő osztályok esetén új anyag feldolgozására,
- ⌚ összefoglalásra, ellenőrzésre.

II. 3. 4. EMBER ÉS TÁRSADALOM

A) ALAPELVEK, CÉLOK

Az Ember és társadalom műveltségi terület megismerteti a társadalmi együttélés történetével, alapelveivel és főbb intézményeivel; betekintést nyújt a civilizáció folyamatába, a kultúra életébe.

Fő területei: történelem; erkölcstan, etika; hon- és népismeret; *társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek*, filozófia. Együttesen hangsúlyos szerepet töltenek be a köznevelési feladatok sikeres megvalósításában, hiszen jelentős mértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanulók a haza felelős, hasznos polgáraivá váljanak; reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert; képessé váljanak az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre; megismerjék és megértsék a természeti, társadalmi, valamint kulturális jelenségeket, folyamatokat.

A társadalomismeret és az állampolgári ismeretek tartalmainak feldolgozása jó alapot ad a tudatos közéleti részvételhez, és a kulcskompetenciák kialakításán keresztül erősíti a demokrácia értékeinek (többek között a jogállamiság, részvétel a döntéshozatalban, a társadalmi igazságosság, az önrendelkezés, a szolidaritás, a tolerancia, az együttélés) tiszteletét.

Az Ember és társadalom műveltségi terület legfontosabb általános fejlesztési feladatai:

- a személyiségi és emberi jogok tiszteletére, az erkölcsi értékekre nevelés;
- a nemzettudat és állampolgári ismeretek kialakítása, tudatosítása, fejlesztése;
- a társadalmi igazságosság, méltányosság és szolidaritás értékeinek tudatosítása;
- a társadalmi, gazdasági problémák iránti érzékenység megteremtése;
- a környezetért és fenntarthatóságért érzett felelősség kialakítása;
- más kultúrák megismerése és elfogadása, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre, vallásokra;
- a demokratikus intézményrendszer működésének megértése;
- az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és készségek fejlesztése;
- a társadalomtudományi szemlélet és gondolkodás kialakítása, az ilyen természetű problémák vizsgálatához és elemzéséhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése.

A társadalomtudományi műveltség többrétegű. Nemcsak ismereteket, hanem intellektuális eszközöket is biztosítani kell a diákoknak ahhoz, hogy képesek legyenek reflektálni és kritikusan értékelni, mert csak így alkalmazhatják hatékonyan a megszerzett tudást.

KÖZMŰVELTSÉGI TARTALMAK

TÁRSADALMI, ÁLLAMPOLGÁRI ÉS GAZDASÁGI ISMERETEK

1. Társadalmi szabályok

1. 1. Szokás, hagyomány, erkölcs, jog.
1. 2. Az emberi alapjogok, esélyegyenlőség.
1. 3. A gyermekek jogai, diákjogok.
1. 4. Hivatalos ügyeink (ügyintézés).

2. Állampolgári alapismeretek

2. 1. Államformák, politikai rendszerek.
2. 2. Demokratikus alapelvek.
2. 3. Magyarország politikai intézményei.
2. 4. A média és a nyilvánosság szerepe.
2. 5. Állampolgári jogok és kötelességek.

3. Pénzügyi és gazdasági kultúra

3. 1. A családi költségvetés (bevétel, kiadás, megtakarítás, hitel).
3. 2. A pénz és formái (érme, bankjegy, virtuális pénz, pénzhelyettesítők, bankkártyák).
3. 3. Pénzkezelés (bankszámlák és műveletek).
3. 4. Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam, infláció).
3. 5. Vállalkozói alapismeretek (a vállalkozó személye, felelős vállalkozói magatartás, a vállalkozások szűkebb-tágabb környezete).

4. A munka világa

4. 1. Elhelyezkedés, munkavállalás: amit minden munkavállalónak tudnia kell.
4. 2. Gazdasági ágazatok, szakmák, foglalkozások (munkamegosztás, szellemi és fizikai munka).

A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek egyrészt felkészíti tanítványainkat arra, hogy megértsék saját korukat, másrészt, hogy a jelenben felmerülő kérdésekre főként a közelmúlt történelmében keressenek és kapjanak válaszokat. Legalább ennyire fontos azonban az is, hogy a demokrácia értékeinek bemutatásával felkészítsük őket a felelős állampolgári létre és a demokratikus közéletben való tudatos részvételre.

A társadalmi és állampolgári ismeretek – mint szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a Nat-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból fakad, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapokban közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia – széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben is. A témakörök feldolgozása hozzájárul a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőkéesség és vállalkozási kompetencia fejlesztéséhez. általános nevelési célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára való nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a tanulóknál, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályaorientációt is.

Az általános iskola utolsó évfolyamán megjelenő társadalmi és állampolgári ismeretek témakörei a társadalomtudományi oktatás lezárását jelentik az iskolatípuson belül. A témakörök a történelmi tudásra építve foglalják össze, és a diákok saját életére vonatkoztatják a korábban megismert társadalmi, gazdasági és politikai fogalmakat, illetve viszonyrendszereket. E témák feldolgozása ugyanakkor előkészítés is a továbblépésre, hiszen ez az év fordulópontot jelent a tanulók többségének életében. 14 éves kortól felgyorsul a szocializáció. Egyre fontosabbá válik az állampolgári jogok és köteleességek ismerete, valamint tudatos gyakorlása, a gazdaság működésének átlátása, a vállalkozói szemlélet kialakulása, valamint a bonyolult társadalmi viszonyok reális értelmezése. A fiatalok egyre aktívabb önálló fogyasztókká válnak, ezért fontos, hogy e téren is a tudatosság jellemezze döntéseiket. A tantervben szereplő jelenismereti témakörök elő kívánják segíteni a fiatalok társadalmi beilleszkedését, egyéni érvényesülését és közösségi felelősségvállalását. Elsősorban azon képességek megerősödését kívánják támogatni, amelyek birtokában a tanulók el tudnak igazodni számukra ismeretlen helyzetekben, megoldásokat tudnak keresni azokra a problémákra, amelyekkel szembesülnek, képesek a lehetőségeik mérlegelésére, dönteni tudnak, valamint az általános emberi és polgári normáknak megfelelő módon viselkednek.

Ebben az életszakaszban lesznek a tanulók között olyanok, akik közvetlenül vagy tanulási irányuk megválasztásával elindulnak a munka világa felé. Számukra külön is fontos lehet mindaz, amivel e témakörök feldolgozása hozzá tud járulni a pályaválasztásról, valamint a gazdasági és a pénzügyi kérdésekről való reális gondolkodás megalapozásához.

Társadalmi és állampolgári ismeretek

8. évfolyamra jutó órakeret elosztása
Tanévi óraszám: 18 óra (36 tanítási hétre számolva), heti óraszám: 0.5óra

Tematikai egység	Órakeret a kerettanterv szerint	8. évfolyamra jutó órakeret
Pénzügyi és gazdasági kultúra	5	
Háztartás és családi gazdálkodás	5	
Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság	3	
A médiamodellek és intézmények	3	
összesen	16 óra	18 óra

Tematikai egység	Pénzügyi és gazdasági kultúra			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A munka világával kapcsolatos ismeretek és személyes tapasztalatok. Kamatszámítás.			
A tematikai egység nevelési-oktatási céljai	A tudatos tervezés és a személyes felelősségvállalás hangsúlyozása. Néhány gazdasági-pénzügyi alapfogalom megismertetése. A gazdaságról való gondolkodás megalapozása és formálása a gazdasági szereplők azonosításán és a saját gazdasági szerepe tudatosításán keresztül. A gazdaságra vonatkozó korábbi ismeretek rendszerezése.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök

<p>A gazdaság legfontosabb szereplői, és kapcsolatuk a piacgazdaságban (háztartások, vállalatok, állam, külföld, piac, pénzügyi közvetítők).</p> <p>A pénz funkciói és formái (érme, bankjegy, pénzhelyettesítők, bankkártyák). Az infláció.</p> <p>Pénzintézetek és tevékenységük (betétgyűjtés, hitelezés, kamat, tőke, árfolyam).</p> <p>Egy diák lehetséges gazdasági szerepei (munka, fogyasztás, gazdálkodás a zsebpénzzel).</p> <p>Tapasztalatszerzés: internetes tájékozódás árfolyamokról és befektetési lehetőségekről.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ⌚ A piacgazdaság modelljének megalkotása, a szereplők és a piacok közötti kapcsolatrendszer megértése. ⌚ Kiselőadások tartása a pénztörténet főbb korszakairól. ⌚ Egy külföldi osztálykirándulás költségvetésének elkészítése – a valuták közötti váltás gyakorlásával együtt. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ⌚ Gazdasági-pénzügyi döntések szimulálása néhány feltételezett gazdasági változás tükrében. ⌚ Nyert, illetve feláldozott haszon mérlegelése néhány gazdasági döntésben. 		<p><i>Földrajz:</i> A gazdaság ágazatai. A magyar gazdaság főbb működési területei. A piac működésének alapelvei. A pénz szerepe a gazdaságban. Nemzeti és közös valuták. Árfolyam, valutaváltás.</p> <p><i>Matematika:</i> Kamatszámítás.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> Korszerű pénzkezelés.</p>	<p>tankönyv, munkafüzet, atlasz</p>
---	--	--	--	-------------------------------------

Kulcsfogalmak	Munka, gazdaság, piac, pénz, termelés, fogyasztás. Piacgazdaság, háztartás, vállalat, belföld, külföld, pénzügyi közvetítő, bankjegy, pénzhelyettesítő, költségvetés, bevétel, kiadás, egyenleg, megtakarítás, betét, kötvény, befektetési jegy, hitelfelvétel, kamat, árfolyam, infláció.
----------------------	---

Tematikai egység	Háztartás és családi gazdálkodás			Órakeret 5 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Személyes tapasztalatok a családi – háztartási gazdálkodással kapcsolatban. Kamatszámítás.			
A tematikai egység nevelési-oktatási céljai	Egyéni felelősség, kezdeményezőképeség és az alkotó munka szerepének tudatos felismertetése. A pénzkezelés alapvető fogalmainak megértetése a családi gazdálkodás legfontosabb kérdéseihez kapcsolódóan.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok

<p>Családi bevételek: munkával szerzett jövedelmek, nem munkával szerzett jövedelmek (társadalmi juttatások, tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyereség, vagyon).</p> <p>Családi kiadások: létszükségleti kiadások (élelem, ruházkodás, lakás, közüzemi szolgáltatások), egyéb kiadások (oktatási-kulturális, szabadidős és rekreációs kiadások).</p> <p>Takarékosság a háztartások fogyasztásában és vásárlásában (energiahasználat, beruházás, tudatos vásárlás, hulladékkezelés és újrahasznosítás).</p> <p>Családi pénzkezelési technikák (megtakarítás és befektetés, hiány és hitel, bankszámlák, bankkártyák és banki</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ⌚ A családi és a személyes szükségletek, illetve vágyak számbavétele. Ezek rangsorolása és szimulációs gyakorlat keretében való összevetése a reális lehetőségekkel. ⌚ Különböző élethelyzetekhez kapcsolódó családi költségvetések tervezése. ⌚ Számításokkal alátámasztott választás minimum két banki megtakarítási lehetőség közül. ⌚ A háztartási megtakarítási lehetőségek azonosításának gyakorlása szituációs játék keretében. ⌚ Lakossági folyószámla adatainak értelmezése. A családi bevételek és kiadások szerkezetének grafikus ábrázolása. 		<p><i>Földrajz:</i> Egy termék árát befolyásoló tényezők. Kiadás és bevétel. Különböző fizetési módok. A fogyasztási szokások változásai.</p> <p><i>Matematika:</i> Diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés. Kamatos kamat, befektetés és hitel.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> A háztartás és a közszolgáltatások. Hulladékgyűjtés és újrahasznosítás.</p>	<p>tankönyv, munkafüzet, atlasz</p>
--	---	--	--	---

Kulcsfogalmak	Család, szükséglet, munka, tulajdon, jövedelem. Háztartás, költségvetés, bevétel, kiadás, társadalmi juttatás, tulajdonból származó jövedelem, örökség, nyereség, vagyon, létszükségleti kiadás, nem létszükségleti kiadás, beruházás, egyenleg, megtakarítás, befektetés, hitel, kamat, bank, bankszámla, bankkártya, banki művelet, lakossági folyószámla.
----------------------	---

Tematikai egység	Médiakörnyezet, a média funkciói, a nyilvánosság			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	Személyes és közvetett kommunikáció megkülönböztetése. Minden médiumra kiterjedő, személyes médiahasználati tapasztalatok.			
A tematikai egység nevelési-oktatási céljai	A média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepének, működési módjának tisztázása, az önálló és kritikus attitűd kialakítása, a kritikai médiatudatosság fejlesztése.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Tananyagok

<p>Az internet, a televízió, a videojáték (mozi, rádió, újság) szerepének meghatározása.</p> <p>A média használata a mindennapokban.</p> <p>A különféle médiatartalmak értelmezése, a média funkcióinak (megőrkítés, tájékoztatás, vélemények befolyásolása, jövedelemszerzés, szórakoztatás, gyönyörködtetés, önkifejezés) azonosítása.</p> <p>A nyilvánosság jelentésének és jelentőségének meghatározása, szerepének tisztázása az egyes korokban és társadalmakban.</p>			<p><i>Informatika:</i></p> <p>Tájékozódás néhány online szolgáltatás céljáról lehetőségéről. Az internet kommunikációs szolgáltatásai (MSN, Skype, VoIP, chat, blog).</p>	<p>tankönyv, munkafüzet, atlasz</p>
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Média, tömegkommunikáció, médiahasználat, funkció, médiaszöveg. nyilvánosság.</p>			

Tematikai egység	A médiamodellek és intézmények			Órakeret 3 óra
Előzetes tudás, tapasztalat	A médiakörnyezet szereplőinek azonosítása: a fogyasztók/felhasználók és a médiatartalom-előállítók. Információk saját környezet médiahasználati szokásairól.			
A tematikai egység nevelési-oktatási céljai	Annak megértetése, hogy miért jelenik meg a média közönsége kettős szerepben: mint vásárló és mint áru. A résztvevő és aktív állampolgári szerep elsajátítása, kritikai képességek fejlesztése.			
Tartalmak	Tanulói tevékenységek	Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák	Kapcsolódási pontok	Taneszközök
<p>A médiapiacon az olvasóért, nézőért, felhasználóért folyó verseny szereplői, jellemzői és eszközei.</p> <p>A fontosabb médiamodellek (közszolgálati, kereskedelmi, közösségi média) és jellemzői, valamint azok megkülönböztetése.</p> <p>A médiaintézmények célközönségei (életkor, nem, végzettség, kulturális és egzisztenciális háttér, érdeklődés).</p> <p>A közösségi hálózatok funkciói, jellemzői.</p>			<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A beszélő és az elbeszélő szerep, a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözősége, a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérései.</p>	<p>tankönyv, munkafüzet, atlasz</p>

Kulcsfogalmak	Közszolgálati média, kereskedelmi média, közösségi média.
----------------------	---

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén

Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.

Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.

Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényegyet kiemelő jegyzetet.

Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni.

Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.

Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.

Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni.

Legyen képes példák segítségével értelmezni az alapvető emberi, gyermek- és diákjogokat, valamint a társadalmi szolidaritás különböző formáit.

Legyen képes példák segítségével bemutatni a legfontosabb állampolgári jogokat és kötelességeket, tudja értelmezni ezek egymáshoz való viszonyát.

Legyen képes a gazdasági és pénzügyi terület fontosabb szereplőit azonosítani, illetve egyszerű családi költségvetést készíteni, és mérlegelni a háztartáson belüli megtakarítási lehetőségeket